

daugiskaitinės daiktavardžio reikšmės straipsnyje turi pažymą *pl*, veiksmažodžių straipsniuose po reikšmių aprašymo pateikiami veiksmažodiniai junginiai surieveksminėmis dalelytėmis *about, around, away, back* ir daugelis kitų.

Šie ir kiti žodyno privalumai leidžia jį laikyti parankiu ir vertingu pagalbininku. Žodynas, popierinis ar kompiuterinis, yra tokia knyga, kurios niekas neskaito visos iš eilės. Žodynus giriame ar peikiame tik ilgėliau juos pavartoję, radę ar neradę ieškomų

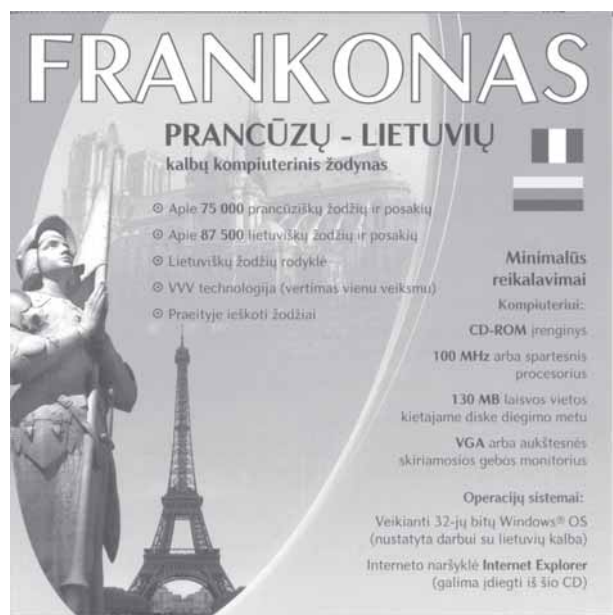
žodžių ir jų atitikmenų. Todėl dabar, tik pasirodžius *Anglonui*, sunku pasakyti, koks jis bus mūsų vartotojui, jau turinčiam galimybę rinktis iš kelių kompiuterinių anglų–lietuvių kalbų žodynų ir dar „Tildės“ parengto vertimo vedlio. Tikėkimės, jog *Anglono* ženklas taps daugelio kompiuterių ekranų puošmena, o pats žodynas – dažnai vartojama priemonė.

Rūta MARCINKEVIČIENĖ

Nauja leksinės informacijos laikmena

Kompiuterinis prancūzų–lietuvių kalbų žodynas „FRANKONAS“ (UAB „Fotonija“, 2005) – nauja leksinės informacijos laikmena, skirta vertėjams, lingvistams, prancūzų kalbos specialistams, studentams ir visiems, kurie domisi Prancūzija, šios šalies kultūra. Jo kalbinę medžiagą sudaro neseniai išleistas apie 75 000 žodžių ir posakių Irenos Janinos Balaišienės „Prancūzų–lietuvių kalbų žodynas“ (2004). Pastarasis laikytinas *didžiausiu* iš visų iki šiol leistų Lietuvoje popierinių prancūzų–lietuvių kalbų žodynų (1976 metais išleisto, vėliau 1992 ir 1997 metais pakartotinai leisto A.Juškienės, M.Katilienės, K.Kaziūnienės „Prancūzų–lietuvių kalbų žodyno“, kurio apimtis – apie 50 000 žodžių), patogus naudoti (žodyniniuose straipsniuose atskirų žodžių vartojimą iliustruojantys posakiai ar žodžių junginiai išskirti kursyvu, paryškinti), žodyno *antraštiniai žodžiai transkribuoti* (minėtų ankstesnių trijų autorių žodyne transkripcijos nebuvo), žodyne ir atskirų žodžių straipsniuose gausu *naujos kalbinės informacijos*. Šio naujausio popierinio žodyno pagrindu išleistas kompiuterinis žodynas „FRANKONAS“ pagal paskirtį, vartojimo patogumą ir informatyvumą pranoksta savo pirmtaką.

Pirmiausia, kompiuterinis žodynas yra daug *universalesnis*, jį galima naudoti ne vien kaip prancūzų–lietuvių kalbų žodyną, bet ir kaip

lietuvių–prancūzų kalbų žodyną (jį sudaro apie 87 500 lietuviškų žodžių ir posakių): kalbų keitimo lauke pakeitus FR simboliu LT ir paieškos eilutėje užrašius lietuvišką žodį, vertimo lauke galima gauti visus norimo žodžio atitikmenis prancūzų kalba, jų žodyninius straipsnius ir netgi ieškomo žodžio reikšmę atitinkančius gatavai pažymėtus prancūzų kalbos žodžius ar žodžių junginius. Žinoma, „FRANKONO“ atliekama lietuvių–prancūzų kalbų žodyno funkcija yra kiek siauresnė nei, tarkim, specialiai parengto lietuvių–

prancūzų kalbų žodyno, nes šis kompiuterinis žodynas remiasi „Prancūzų–lietuvių kalbų žodyno“ (2004) kalbine duomenų baze.

Lyginant aptariamą dvikalbį kompiuterinį žodyną su visais Lietuvoje leistais popieriniais prancūzų–lietuvių kalbų žodynais, nesunku pastebėti didesnę „FRANKONO“ leksinį, teminį, statistinį informatyvumą. Didelį leksinį žodyno informatyvumą rodo tai, kad užrašius paieškos žodį, pateikiami ne tik antraštiniai žodžiai, jų fonetinė transkripcija, žodyniniai straipsniai, kaip popieriniame variante, bet pačiame vertimo lauko viršuje išrikiuojami ir artimiausios reikšmės žodžiai – sinonimai ir kiti dažniau vartojami žodžiai, su kuriais sudaromi ieškomos reikšmės posakiai.

Pavyzdžiui, paieškos eilutėje užrašius „valgyti“, vertimo lauko viršuje pateikiami antraštiniai veiksmažodžiai: *manger, prendre, absorber, boulotter, ingérer, grailler* ir daiktavardžiai *repas, nourriture, mandibule*, kurių konkrečiame žodyniniame straipsnyje nurodomi pažymėti reikšmės „valgyti“ žodžių junginiai, tarkim, *faire un repas; absorber, prendre de la nourriture; jouer des mandibules*. Virš kiekvieno antraštinio žodžio nurodoma statistinė informacija – užpildytomis žvaigždutėmis simboliškai išreiškiamas žodžio dažnis kalboje (trys tūkstančiai dažniausiai vartojamų prancūzų kalbos žodžių pažymėti penkiomis užpildytomis žvaigždutėmis, šeši tūkstančiai gana dažnai vartojamų žodžių – keturiomis arba penkiomis užpildytomis žvaigždutėmis ir t.t.; penkios tuščios žvaigždutės žymi retai prancūzų kalboje vartojamus žodžius). Leksinį ir teminį informatyvumą rodo kairėje kompiuterio lango pusėje pagal įrašytą paieškos žodį automatiškai pagal abėcėlę sudaryti antraštinių žodžių ir posakių sąrašai.

Minėto žodžio „valgyti“ teminį antraštinį sąrašą sudaro net 48 pozicijos: *valgio likučiai; valgis; valgis, patiekiamas ant padėklo; valgyti; valgyti atbulais dantimis; valgyti be apetito; valgyti daug ir su apetitu; valgyti duonos; valgyti griežinėlių meliono; valgyti iš bendro katilo; valgyti Kūčias; valgyti melioną; valgyti meliono; valgyti mėsą; valgyti minkštimą ir palikti plutą; valgyti namuose, valgykloje, restorane; valgyti*

nenoromis; valgyti nustatytu laiku; valgyti pieno produktus; valgyti pirštais; valgyti pusdienius; valgyti ridikėlius su druska; valgyti sausus valgius; valgyti su apetitu; valgyti su malonumu; valgyti Trijų Karalių pyragą; valgyti tris kartus per dieną; valgyti už keturis; ir kt. Pasirinkus vieną iš šių žodžių ar posakių, vertimo lauke tuojau galima gauti jo vertimą. Antraštinių žodžių sąrašo lauką įmanoma keisti iš vienos kalbos į kitą, perjungus kalbos keitimo mygtukus.

Kompiuterinis žodynas „FRANKONAS“ pranašesnis už pirminį popierinį variantą ir dėl *patogaus vartojimo*. Verčiant ar kitais tikslais ieškant reikiamo žodžio, kairėje kompiuterio ekrano pusėje iškart pateikiamas antraštinių žodžių sąrašas, vertimo lauke – atitinkamos reikšmės antraštinių žodžių eilė, kiekvieno iš šių žodžių žodyninis straipsnis su minimaliu gatavai pažymėtu ieškomo žodžio vartojimo kontekstu. Taip greitai ir tiek daug kalbinės informacijos vienoje vietoje (viename vertimo lauke) neįmanoma gauti variant jokių popierinį dvikalbį žodyną. Be to, kompiuterinio žodyno „praeities lauke“ galima išsaugoti žiūrėtų žodžių sąrašą, prireikus vėl jį peržiūrėti arba, kaip ir antraštinių žodžių sąrašą, keisti perjungus kalbos keitimo mygtukus.

Kompiuterinis žodynas „FRANKONAS“ iš dalies gali būti naudojamas *mokomaisiais tikslais*: jame pateikta gana išsami informacija apie prancūzų kalbos I, II, III grupės veiksmažodžių asmenavimą, nurodytos pagrindinės taisyklės, išimtys, atskirai aptartas pagalbinių veiksmažodžių *avoir* ir *être* asmenavimas.

Trumpai aptarti naujos leksinės informacijos laikmenos – dvikalbio prancūzų–lietuvių kalbų kompiuterinio žodyno privalumai rodo, kad juo naudojimosi universalumas, patogumas, gausios informacijos gavimo, apdorojimo greitis leidžia paspartinti, palengvinti vertėjų darbą, greičiau gauti vartotojui norimą informaciją ir labiau atitinka didėjantį dabartinės visuomenės gyvenimo tempą, informacinės visuomenės poreikius ir tikslus.

Aurelija LEONAVIČIENĖ